

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUKSEKSI LANNOITEVALMISTEISTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUKSEN (964/2023) MUUTTAMISESTA

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotetulla asetuksella muutettaisiin lannoitelain (711/202) nojalla annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta lannoitevalmisteista (964/2023).

Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Asetuksen valmistelun yhteydessä on kuultu lisäksi eri yhteistyötahoja.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausuntoa seuraavilta tahoilta: Ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus, Suomen ympäristökeskus, Bioenergia ry, Kemianteollisuus ry/lannoite- ja kalkitustyöryhmä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Metsäteollisuus ry, ProAgria Keskusten Liitto, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Suomen Kiertovoima ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Metsäkeskus, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Viherympäristöliitto ry ja Kierrätysteollisuus ry. Lisäksi asetusehdotus oli nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla (<https://mmm.fi/lausunnolla>) 31.10.-27.12.2024 välisenä aikana.

Keskeiset ehdotukset

Ehdotetulla asetuksella kiellettäisiin ammoniumkarbonaattia sisältävien lannoitevalmisteiden käyttö Euroopan parlamentin ja neuvoston tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisten päästöjen vähentämisestä, direktiivin 2003/35/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2001/81/EY kumoamisesta annetun direktiivin (EU) 2016/2284 (*päästökattodirektiivi*) mukaisesti. Lisäksi asetuksella selkeytettäisiin sitä, milloin ainesosa soveltuu käytettäväksi metsälannoitteena tai metsälannoitteen ainesosana, muutettaisiin metsätuhkien ravinnevaatimuksia fosforin, kaliumin ja boorin osalta sekä tarkennettaisiin metsätuhkalannoitteiden merkintävaatimuksia. Lisäksi täsmennettäisiin moniravinteisten epäorgaanisten pääravinnelannoitteiden osalta sekundaarin pääravinteiden eli kalsiumin, magnesiumin, rikin tai natriumin ilmoittamiseen liittyviä vaatimuksia. Komposteille ehdotetaan lisättäväksi vaihtoehtoisia lämpötila-aika-profiileja, joiden mukaisesti kompostoidulta materiaailta ei vaadittaisi jälkikypsytyä. Mädätteiltä ei jatkossa edellytettäisi uutta hygienisointia tietyissä tapauksissa, jos laitokselle tuleva syöte olisi hygienisoitu ennen lähettämistä vastaanottavalle taholle. Biostimulanteille lisättäisiin hygieniavaatimukset vastaavasti kuin muillakin orgaanista ainesta sisältävillä lannoitevalmisteilla. Kalkitusaineista olisi ilmoitettava fosfori, jos sen pitoisuus on vähintään 0,3 massaprosenttia, kuten edellytetään muiltakin fosforia sisältäviltä lannoitevalmisteilta. Tuhkat ja kuonat -ainesosaluokkaan voisivat sisältyä jatkossa myös kaasutuslaitosten tuhkat, jos ne ovat muilta ominaisuuksiltaan soveltuvia lannoitekäyttöön. Viljelysmaalta, jonka pH on vähintään 5,8, ei vaadittaisi maaperän analysointia ennen jätevesilietettä sisältävän lannoitevalmisteen käyttöä. Käytettäessä kalkkistabiloitua jätevesilietettä pH-vaatimus olisi 5,5.

Ehdotetut muutokset

Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Muutokset alentaisivat jossain määrin lannoitevalmisteiden käsittelystä aiheutuvia kustannuksia. Viljelymaan analysointia koskeva helpotus alentaisi jätevesilietettä sisältävää lannoitevalmistetta käyttävän viljelijän kustannuksia tietyissä

tilanteissa. Ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan ihmisten, eläinten tai kasvien terveyttä tai turvallisuutta taikka ympäristön tilaa merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

Yksityiskohtaiset perustelut

6 § Asetusehdotuksella kiellettäisiin ammoniumkarbonaattia sisältävien lannoitevalmisteiden käyttö Suomessa *päästökattodirektiivin* liitteen 3 osa 2 mukaisesti. Ehdotuksessa selkeytettäisiin toimintamallia, jolla sallitaan metsässä käytettävien lannoitevalmisteiden ainesosat. Asetuksesta poistettaisiin metsässä käytettävien ainesosien osalta viittaus ei enää jätettä –statukseen. Sen sijaan metsäkäyttöön soveltuvuus olisi ilmoitettu Ruokaviraston ylläpitämässä ainesosaluettelossa. Lähtökohtana kuitenkin on, että jäteperäiset lannoitteet pitää luokiteltavissa tuotteiksi, huomioiden ympäristönsuojelulain 32 §:n poikkeukset. Muutos ei aiheuttaisi merkittäviä muutoksia nykyisiin käytäntöihin tai ainesosien hyväksyntäperusteisiin. Ruokaviraston tehtävänä on nykyiselläänkin päättää siitä, sallitaanko EEJ-statuksen omaava lannoitevalmiste käytettäväksi metsälannoituksessa, jolloin asetusmuutos on ensisijaisesti tekninen ja sen on tarkoitus selkeyttää toimintamallia ja tulkintoja. Myöskään jätteen levittäminen pääsääntöisesti ilman erillistä ympäristölupaa, ei ole sallittua, joten muutos ei siitäkään näkökulmasta katsottuna aiheuta muutoksia nykykäytäntöihin.

Metsätalouden kannustejärjestelmää koskeva niin sanottu Metka-laki astui voimaan 1.1.2024. Lain mukaan tukea voi saada metsän terveyslannoitukseen, kun suometsää lannoittaa tuhkalannoitteella tai boorinpuutoksesta kärsivää metsää boorilannoitteella. Lain mukaan käytettävän boorilannoitteen määrässä tulee noudattaa valmistajan ohjetta. Valmistajan ohjeen mukaista ylintä määrää voidaan käyttää vain maaperä-, neulas- tai lehtianalyysin perusteella. Asetusluonnoksessa määritettäisiin boorin enimmäismäärä hehtaarille, johon valmistajan ohjeen tulisi perustua. Suurempi levitysmäärä sallittaisiin ainoastaan silloin, kun puutos on todettu maaperä-, neulas- tai lehtianalyysin perusteella. Enimmäismäärä vastaa edellisen lainsäädännön mukaista levitysmäärää. Pohjavesien suojelemiseksi lannoitteen, johon on lisätty booria, levittäminen luokan 1 pohjavesialueilla olisi kiellettyä boorin haitallisten vesistövaikutusten vuoksi.

7 §, 3 mom. Viljelysmaan analysointivaatimusta kevennettäisiin siten, että maaperän analysointivelvoite käytettäessä jätevesilietettä sisältävää lannoitevalmistetta koskisi sellaista viljelysmaata, jonka pH on alle 5,8 ja levitettäessä kalkkistabiloitua jätevesilietettä alle 5,5. Tämä vähentäisi ensisijaisesti viljelijöiden taloudellisia kustannuksia. Haitallisten metallien liukoisuus alenee maaperän pH:n noustessa. Vaikka metallien liukoisuuteen vaikuttavat myös muut tekijät, kuten orgaanisen aineksen pitoisuus, yksinkertaisuuden vuoksi on päädytty valittuun malliin. Asiaa tarkastellaan uudelleen, kun jätevesilietteiden käyttöä säätelevä ympäristön, erityisesti maaperän, suojelusta käytettäessä puhdistamolietettä maanviljelyssä annettu neuvoston direktiivi (86/278/ETY) uudistuu. Jätevesilietteiden haitallisten metallien pitoisuudet ovat Suomessa suhteellisen alhaisella tasolla. Ympäristölle aiheutuvaa riskiä hallitaan lisäksi rajoittamalla lietteen kokonaislevitysmääriä.

Liite 1. Lannoitevalmisteiden tuoteluokat.

1C1.2. MONIRAVINTEINEN EPÄORGAANINEN PÄÄRAVINNELANNOITE. Sekundaarin pääravinteiden eli kalsiumin, magnesiumin, natriumin ja rikin ilmoitettava vähimmäispitoisuus olisi 1,0 massaprosenttia. Vähimmäisvaatimus koskee yksittäistä ravinnetta. Vähimmäispitoisuus olisi linjassa muiden pääravinnelannoitteiden vaatimusten kanssa ja ehkäisisi harhaanjohtavaa markkinointia.

1C3. metsätuhkalannoite ja liite 3, metsätuhkan merkintävaatimukset. Metsätuhkalannoitteella tarkoitettaisiin metsätaloudessa käytettävää ainesosaluokan 8 mukaista tuhkaa, jossa fosforin ja kaliumin yhteenlaskettu pitoisuus on vähintään 2,4 massaprosenttia. Ravinnevaatimusta laskettaisiin hieman aiemmasta, jolloin useammat tuhkat soveltuisivat hyödynnettäväksi lannoitevalmisteena. Oletettavaa on,

että turpeen polton vähetessä, tuhkan ravinnepitoisuudet nousevat ja sisältävät jollain aikavälillä lähtökohtaisesti jo riittävästi ravinteita ilman erillistä ravinnelisäystä.

Puuston kasvun kannalta kaliumin tarve on 100 kilogrammaa hehtaarille. Tavanomaisilla levitysmäärillä, jotka ovat n. 3 - 5 tonnia hehtaarille, tuhkan tulisi sisältää kaliumia vähintään 2 – 3,3 prosenttia. On lisäksi huomioitava, että levitettävä tuhka sisältää vaihtelevan määrän vettä. Metsän kasvun kannalta kaliumin ja fosforin optimaalinen suhde on noin 2,3-2,5. Suhteen ollessa tätä pienempi kasvaa riski fosforin huuhtoutumiselle. Tarvittaessa tuhkaa olisi mahdollista rikastaa, jotta ravinteiden oikea suhde saadaan korjattua ja boorilannoitus olisi mahdollista tehdä samassa yhteydessä. Tuhkan tulisi kuitenkin jo lähtökohtaisesti sisältää fosforia ja kaliumia riittävästi, jotta kyse ei ole ympäristölainsäädännön mukaisesti jätteen hävittämisestä.

Tuoteselosteeseen olisi lisättävä maininta kaliumin vähimmäislevitysmäärästä, jolloin kalium ei olisi kasvua rajoittava tekijä ja tuhkalla olisi riittävä lannoitevaikutus. Suometsässä, jossa tuhkaa käytetään, kalium on ensisijainen kasvua rajoittava tekijä. Metsätuhkalannoitteen tuoteselosteessa olisi ilmoitettava kaliumin, fosforin ja tuhkalannoitteeseen lisätyn boorin kokonaispitoisuudet massaprosentteina sekä kosteus. Lisäksi metsälannoitteiden tuoteselosteessa olisi lisätyn boorin osalta oltava maininta ”Käytetään ainoastaan todettuun tarpeeseen. Tarpeenmukaista käyttömäärää ei saa ylittää”.

3A. ORGAANINEN MAANPARANNUSAINE

korjataan kohdan 3A. taulukon otsikko ”Orgaanisen maanparannusaineen sisältämien patogeenien määrät”.

5. BIOSTIMULANTTI

Lisättäisiin biostimulanteille patogeenien enimmäismäärät vastaavasti kuin muilla orgaanista ainesta sisältävillä lannoitevalmisteilla on.

Liite 2. Lannoitevalmisteiden ainesosaluokat.

AINESOSALUOKKA 3. KOMPOSTI

Lisättäisiin vaihtoehtoinen lämpötila-aika-profiili, jonka jälkeen ei edellytettäisi jälkikompostointia. Tämä lyhentäisi kompostin valmistusaikaa, mutta kompostin hygieeninen taso säilyisi edelleen hyvänä.

Ainesosaluokka 4. mädäte.

Silloin, kun käsiteltävä ainesosa on hygienisoitu välittömästi ennen ainesosan saapumista käsiteltäväksi, ei edellytettäisi uutta hygienisointia vastaanottavalla laitoksella. Asetuksessa ei määriteltäisi tarkkaa aikaa, koska siihen voivat vaikuttaa esimerkiksi syötteen raaka-aineet ja varastointiolosuhteet. Tällöin asetuksessa olisi tarvittavaa joustoa ja tarkempi aikaraja määriteltäisiin laitoksen omavalvontasuunnitelmassa.

Korjataan biokaasujäännöspotentiaalın yksikkö. Ainesosaluokka 4. mädäte, biokaasujäännöspotentiaalın kriteeri (taulukossa): enintään 0,25 l biokaasua/g VS

AINESOSALUOKKA 8. TUHKAT JA KUONAT

Lannoitevalmiste voisi sisältää Ruokaviraston ainesosaluetteloön sisältyvistä syötemateriaaleista termisessä hapetuksessa muodostuvaa tuhkaa, sekä metallurgisista prosesseista muodostuvia kuonia, jotka sisältyvät Ruokaviraston ylläpitämään ainesosaluetteloön. Muutos mahdollistaisi myös kaasutusprosessissa muodostuvien tuhkien hyödyntämisen.

AINESOSALUOKKA 9. PYROLYYSIHIILI

Selkeytettäisiin pyrolyysihiilen vaatimuksia. Pyrolyysissa ja kaasutuksessa muodostuvien materiaalien moolisuhteen olisi oltava sellainen, että vedyn suhde orgaaniseen hiileen on alle 0,7. Niissä saa olla enintään 6 milligrammaa PAH16-yhdisteitä kilogrammassa kuiva-ainetta.

Liite 5. JÄTEVESILIETTEEN KÄYTÖSTÄ AIHEUTUVAT VIJELYMAAN SUURIMMAT SALLITUT HAITALLISTEN METALLIEN PITOISUUDET

Liitteen 5 taulukossa on esitetty viljelymaan haitallisten aineiden enimmäispitoisuudet, jolle saa levittää jätevesilietettä sisältävää lannoitevalmistetta. Maaperän analysointiedellytykset ovat asetuksen 7 §:ssä.

Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan x päivänä kuuta 202 .